

Västerbergslagens Ingenjörsklubb.

Några ord om verksamheten 1922—1942.

Av civilingenjör *Rolf Littke*.

Ehuru tanken att bilda en lokal ingenjörssammanslutning torde ha dryftats inom Ludvikabygden redan vid tiden för förra världskriget, tog förslaget form först i samband med de på försommaren 1922 av Ingenjörsvetenskapsakademien anordnade föreläsningarna i Ludvika. Medan dessa pågingo, utsändes nämligen ett upprop under tecknat av Alfred Bjarne, Karl-Erik Eriksson, Gerard De Geer, Nils Hedberg, Janne Kempe och Elis Mossberg med uppmaning till alla intresserade att den 8 juni infinna sig å Fri-
murallokalen i Ludvika för att dryfta frågan om bildande av en teknisk förening. Vid detta konstituerande sammanträde, vartill ett 30-tal ingenjörer, företrädesvis elektrotekniker och bergsmän, infunnit sig, bildades Västerbergslagens Ingenjörsklubb, som till sin första ordförande valde disponenten Gerard De Geer, Nyhammar, med överingenjör Karl-Erik Eriksson, Asea, Ludvika, som vice ordförande, bergsingenjör Nils Brandberg, Blötberget, som skattmästare, civilingenjör Rolf Littke, Ludvika Bruk, som sekreterare samt, som understödjande styrelseledamöter, disponent Herman Sundholm, Blötberget, direktör Nils Hedberg, Grängesberg, disponent Janne Kempe, Ludvika och bergsingenjör Alfred Bjarne, Morgårdshammar. Vid detta sammanträde uppdrog överingenjör Eriks-
son några riktlinjer för föreningens verksamhet och satte främst på programmet "arbete" samt som ett motto "teknisk idealitet".

Den nybildade föreningens styrelse höll sitt första sammanträde den 5 juli och kallade föreningsmedlemmarna

till första allmänna sammanträdet, som hölls å frimurar-
lokalen, då i Järnbolagets hus, den 2 september. Vid
dessa sammanträde, till vilket 65 medlemmar funnit sig,
antog klubben de alltiämt gällande stadgarna, skrivna av
De Geer, bestämde medlemsavgiften till kronor 5: — per
år samt noterade med tacksamhet, att ett antal industri-
företag inom Västerbergslagen tillförsäkrat föreningen
ekonomiskt stöd, tillsammans uppgående till c:a kronor
700: — per år.

Tack vare dessa understöd fick föreningen redan från
början en ordnad ekonomi, och vid årssammanträdet i
november kunde skattmästaren meddela, att behållningen
till år 1923 beräknades uppgå till omkring kronor 800: —.
Denna behållning har sedermera under årens lopp vuxit
till något över kronor 10,000: —. Medlemsantalet ökade
raskt och var vid årsskiftet 1922—1923 104 st. Ehuru
ställningen sålunda var god, förvaltades klubben emeller-
tid i sparsamhetens tecken, och föredragshållarna vid des-
sa sammanträden togos mestadels inom de egna leden.
Eftersom de båda kategorierna elektriker och bergsmän
hade mycket att lära varandra, voro sammanträdena i
regel talrikt besökta, föredragen ähördes med stor upp-
märksamhet, och diskussionerna voro vanligen livliga.
Gamla klubbmedlemmar erinra sig alltiämt med välbehag
sådana anföranden som Per Egon Gummesons "Schüttel-
rutschen", Gustaf Hjerténs "En turbinprovning på kemisk
väg", Ivar Herlitz' Cos *φ*-frågan", Waldemar Fredenbergs
"Skivbrytning inom Grängesbergs exportfält" m. fl. men
även ämnen av mera allmän natur fingo goda förespråkare
såsom Gerard De Geer, som talade om "Världskonjunktus-
ren 1922", klubbens första föredrag, stadsingenjör Carl Sege-
ranfeldt om "Bankras och jordskred vid järnvägsbygg-
nader", samt från senare år, E. Rudberg "Om fysikens
elementarpartiklar och atomkärnornas byggnad", det sist-
nämnda ett glänsande föredrag.

Under sin 20-åriga tillvaro har klubben också haft för-

månen att få höra ett antal utmärkta anföranden av inom
skilda områden bemärkta personer. Bland mera upp-
märksammade sådana kunna nämnas: civilingenjör Ivar
Rennerfeldt "Elektrometallurgi", direktör Assar Gabri-
elsson "Volvobilen", d:r H. Norinder "Överspanningsvä-
gor i transformatorlindningar", d:r Ragnar Liljeblad "Re-
lativitetsteorin", direktör G. Felger vid Skip Comp. Akti-
engesellschaft, Essen, "Gefässförderung im mitteleuro-
päischen Erzbergbau" och byggmästare Olle Engkvist
"Byggnadsfrågan".

Vid sidan av de ordinarie sammankomsterna har Inge-
niörklubben anordnat en del utflykter med besök i in-
dustriella anläggningar inom trakten samt med för dagen
lämpliga föredrag och demonstrationer. Första samman-
komsten av detta slag ägde rum i Grängesberg i juni 1925
då gruvorna och ångcentralen besöktes, och direktör Nils
Hedberg höll ett intressant föredrag om Västerbergs-
gens historia. Dagen avslutades med färd till Grangärde
och middag på Saxonborg. Bland inbjudna deltagare i
denna utflykt märktes d:r Karl-Erik Forslund, direktör
Artur Lindén, häradshövding Carl Roth m. fl. Den 3
september 1927 hölls ett liknande möte i Ludvika med be-
sök i Aseas verkstäder och med ett roligt föredrag av pro-
fessor Arvid Lindström "Elektriska anläggningar i Bergs-
lagen under elektroteknikens barndom". I mars 1928
företog klubben en utfärd till Morgårdshammar och i
september samma år besågs Flatenbergs gamla hyttan-
läggning invid Smedjebacken samt därefter Smedjebac-
kens Valsverk. D:r Karl-Erik Forslund talade om hytt-
driften i forna tider. År 1934 i maj anordnade Väster-
bergslagens Ingeniörsklubb tillsammans med Falu Ingeni-
örsklubb och Södra Dalarnas Tekniska förening ett stort
möte med besök i Asea, där det nyuppförda högspän-
ningslaboratoriet studerades. I detta sammanhang bör ej
heller förglömmas det i september 1942 hållna trevliga
mötet i Grängesberg.

Det lyckade resultatet av ovan relaterade utflykter och

möten födde redan tidigt tanken att också anordna klubbafnär med damer. Ett första försök till sådan gjordes i Ludvika i december 1926, då ingenjörerna Bjarme och Hjertén kåserade om reseintryck från U. S. A., varefter följde middag med dans på Stadshotellet. Anslutningen blev mycket livlig, men Ludvikas lokalförhållanden visade sig mindre tillfredsställande, varför Smedjebackens hotell med dess vackra festvåning valdes till mötesplats för en liknande tillställning följande år, även denna i december. Härvid talade bergsingenjör Gummeson om "Salt Lake City och Grand Canon". Året därpå skedde samlingen i Grängesberg, och under de närmast följande åren höll föreningen regelbundet varje år en dylik klubbafn, omväxlande i Smedjebacken och Grängesberg samt undantagsvis en gång å Turisthotellet i Grangärde och en gång på Järnvägshotellet i Ludvika. Förtjänsten av att dessa klubbafnär år efter år kunde upprepas, alltid med samma friska humör och glada stämning, tillkommer i första hand föreningens dåvarande energiske och initiativrike klubbmästare, verkstadschefen K. H. Cederlund. Efter hans avflyttning från orten upphörde småningom denna form av samvaro, men ett försök att anknyta till de gamla traditionerna gjordes med den lyckade aftonen i Grängesberg den 24 januari 1942, som man får hoppas inledningen till en ny æra.

I det ovanstående har huvudsakligen berörts föreningens verksamhet inom den egna kretsen eller i samarbete med andra tekniska föreningar. Västerbergslagens Ingeniörsklubb har emellertid vid flera tillfällen tagit initiativ till en mera allmän behandling av tekniska frågor och för detta ändamål inbjudit intresserade personer eller allmänheten till föredrag, diskussioner och demonstrationer. Det första uttrycket för denna sida av klubbens verksamhet kom till synes år 1923, då en sammanfattning av den diskussion, som efter inledningsföredrag av överingenjör K. E. Eriksson hösten 1922 hölls på klubben, angående den lägre tekniska undervisningens ordnande, översändes

till Kungl. Skolstyrelsen och gav anledning till ett intressant och upplysningsfullt tackbrev från undervisningsrådet Fredriksson. Följande år, i november, ordnade klubben ett sammanträde, till vilket ingenjörer och företagsledare inom Kopparbergs, Västmanlands och Örebro län inbjudits för att behandla frågan om förmansutbildningen. Vid detta tillfälle hölls ett orienterande föredrag av rektor G. Ekelöf från Borlänge. Åren 1925 och 1926 ordnades stora möten i vägfrågan. Vid dessa diskuterades dels "motortrafiken och våra landsvägar" med inledningsanföranden av stadsingenjör Sege och bilinspektören, ingenjör Norlin, dels också "vinterväghållningens organisation" med föredrag av major Ingemar Pettersson, kapten H. N. Pallin och civilingenjör Folke L:son Grange. Det sistnämnda mötet hölls gemensamt med Svenska Vägföreningen och omfattade också demonstration av motorplo-gar o. d. I december 1925 inbjöds allmänheten till ett föredrag om "Elektriciteten i hushållet", hållet på Röda Kvarn i Ludvika av civilingenjör Rolf Littke och sedermera upprepat inför Falu Ingeniörsklubb i Falun. År 1937 diskuterade representanter för Ludvika stadsfullmäktige, Ludvika abetarkommun m. fl. rationaliseringsproblemet efter inledningsanförande av överingenjör Karl-Erik Eriksson, och i februari 1941 hade allt Ludvikas byggnadsfolk tillfälle att genom klubbens förmedling höra byggnadschefen Olle Engkvist tala om "Byggnadsfrågan just nu".

Ingeniörsklubbens sammanträden hava som regel hållits en gång i månaden under perioden februari-maj och september-november, dessemellan ett eller annat extra sammanträde i någon aktuell fråga, samt vid lämpliga tillfällen en utflykt eller en klubbafn med damer. Från hösten 1941 infördes en ny form av sammanträden, i det att då påbörjades en serie diskussionsafnär avsedda huvudsakligen som en de yngre medlemmarnas tillfälle till träning i mötesteknik under mindre officiella former. Då föreningen nu står på tröskeln till ett nytt lustrum är den

na ökade livaktighet ett gott tecken på fortsatt utveckling efter de linjer, som i begynnelsen uppdrogs av stiftarna, och som överingenjör Karl-Erik Eriksson gav uttryck för i sin programförklaring "arbete och teknisk idealitet".

Styrelsens redogörelse för verksamheten inom Klubben under arbetsåret 1942.

Allmänt: Klubbens verksamhet har huvudsakligast bestått i sammanträden med föredrag i tekniska ämnen och därpå följande samkväm. Som en nyhet för året har införts några mera informella "diskussionsaftnar" under enklare former än de ordinarie sammanträdena och utan något egentligt föredrag. I stället ha en eller flera personer hållit ett kort inledningsanförande, som helst på ett litet polemiskt sätt belyst det för diskussionen fastställda ämnet. Detta har valts betydligt allmännare än de vanliga föredragsämnena med tanke på att även ickefackmän lättare skola kunna yttra sig i den följande diskussionen. Förteckning över såväl föredrags- som diskussionsämnen följa här nedan.

I övrigt må antecknas att klubben under året beslutat att såsom korporativ medlem understödja Ludvikaortens Hemvärnsförening med ett årsbidrag av kr. 50:—. Vidare har styrelsen på grund av lokalproblemet ansett det lämpligt att förlägga det officiella firandet av klubbens 20-årsjubileum till ett av de första sammanträdena 1943 i Grängesberg.

Sammanträden hava under året hållits i regel 4:de onsdagen i månaden med undantag av sommarmånaderna och julmånaden. Sammanträdena under året ha varit:

Den 24/1 å Cassels i Grängesberg med ett mycket uppskattat föredrag av överingenjör Thure Öberg, Husqvarna, om "Klädförsörjningen förr och nu". Till sammanträdet voro medlemmar med damer inbjudna, och efter